higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

FINANSIËLE BESTUUR: BOERDERY N4

15 NOVEMBER 2019

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1: DIE BOERDEYBESTUURINLIGTINGSTELSEL

1.1 1.1.1 Netto✓ verkoopswaarde✓ (markwaarde min bemarkingskoste)

1.1.2 Netto✓ verkoopswaarde✓

1.1.3 Geraamde produksiekoste of verwagte netto verkoopswaarde,✓ wat ook al laer is.✓

1.1.4 Konserwatiewe✓ markwaarde✓

1.1.5 Versekerings-✓ waarde✓

1.1.6 Laagste van óf die koopprys ✓ óf die markprys ✓

(6 × 2) (12)

1.2
- Om die kapitaal wat in 'n bate investeer is oor sy nuttige leeftyd✓, te verhaal✓ .
- Om die jaarlikse boekwaarde✓ van 'n bate vir balansstaatdoeleindes te bepaal✓

(2 × 2) (4)

1.3
- Om te weet wat die grootte (area en kapitaalbelegging✓) van die boerderyonderneming is✓
- Om te weet wat die koste en inkomste van die boedery is.✓ Dit help om winsgewendhied in netto waarde te bepaal.✓
- Om te weet hoe doeltreffend elke produk wat produseer word, is✓ en die rede vir hoë of lae doeltreffendheid. ✓

(3 × 2) (6)

1.4 1.4.1
- Kontant
- Beleggings

(2)

1.4.2
- Watter en hoe bates waardeer moet word✓✓
- Metode om depresiasie en depresiërende bates te bereken✓ om die deurlopende waarde van bates te bepaal✓

(2 × 2) (4)

1.5 1.5.1

$$\text{Rate of depreciation} = \frac{2}{\text{Expected useful life}}$$

$$= \frac{2}{10}$$

$$= 0{,}2$$

(3)

1.5.2 Jaar 1: D = BV × R✓
= R250 000 × 0,2✓
= R50 000✓

Jaar 2: D = BV × R
= R200 000✓ × 0,2✓
= R40 000✓

(6)

1.5.3 $BV = CP \times (1 - r)^y$✓
$= R250\ 000 \times (1 - 0,2)^2$✓
$= R250\ 000 \times (0,8)^2$
$= R250\ 000 \times 0,64$✓
$= R160\ 000$✓ (4)

1.6
- Die realisasiewaardes van die meeste bates✓ neem nie elke jaar met dieselfde bedrag af nie✓
- Die bate word nie elke jaar ✓noodwendig tot dieselfde mate gebruik nie.✓

(2 × 2) (4)

1.7 1.7.1 Aanvangswaarde = Kosprys✓ – opgehoopte depresiasie✓

1.7.2 Aanvangswaarde = Beraamde vervangswaarde✓ – opgehoopte depresiasie✓

(2 × 2) (4)

1.8
- Getal werknemers
- Dienskontrakte
- Salarisse en verlof
- Voorskotte en skulde

(Enige 3 × 1) (3)
[50]

VRAAG 2: PRODUKSIE-EKONOMIEBEGINSELS

2.1 2.1.1 Produksiefunksie dui op die verhouding tussen verskillende hoeveelhede of getalle van 'n spesifieke uitset of 'n spesifieke inset,✓ terwyl ander insette en toestande konstant bly.✓

2.1.2 Marginaliteit verwys na 'n verandering ('n toename of afname) in een faktor✓ as gevolg van verandering in 'n ander faktor,✓ dit is, watter bykomende of ekstra inkomste of verlies sal byvoorbeeld ontstaan uit 'n verandering in inset.

2.1.3 Die wet van afnemende marginale opbrengs stel dit dat, namate bykomende eenhede van 'n wisselende inset in kombinasie met een of meer vaste insette toegepas word,✓ die marginale opbrengs uiteindelik begin om af te neem.✓

(3 × 2) (6)

2.3 2.3.1 Die totale produk (TP) verhoog aanvanklik✓ teen ‘n toenemende tempo✓ en begin dan verhoog teen 'n dalende tempo.✓ Dit is irrasioneel✓ want die gemiddelde produk (AP) vermeerder konstant.✓ Dit impliseer dat die bykomende produksie✓ wat verkry is deur die toediening van bykomende stikstof✓ dan hoër is as AP,✓ wat veroorsaak dat die nuwe AP toeneem✓ (8)

2.3.2 In hierdie fase sal die totale produksiekromme steeds teen 'n afnamekoers styg totdat dit uiteindelik 'n maksimum bereik,✓ waar die koers van toename gelyk is aan nul.✓ In hierdie fase, begin AP afneem van punt B deurlopend sonder enige verandering in insettoepassing.✓ Die MP-kromme neem altyd af; dit lê onder die AP-kromme.✓ Die doeltreffendste insettoepassing en winsgewendste produksie vind plaas in hierdie fase.✓ Dit is 'n rasionele fase.✓ (6)

2.3.3 Die totale produksie (TP) se kromme begin afneem;✓ die MP-kromme is negatief weens val in die totale produk.✓ Selfs al was dit moontlik om ekstra insette gratis by te voeg,✓ sal dit nutteloos wees omdat een addisionele eenheid 'n absolute val in opbrengs tot gevolg het.✓ Die produksie in hierdie fase is irrasioneel.✓ (5)

2.4
2.4.1 Waar
2.4.2 Waar
2.4.3 Onwaar
2.4.4 Onwaar
2.4.5 Onwaar
2.4.6 Waar
2.4.7 Waar
2.4.8 Waar
2.4.9 Onwaar
2.4.10 Waar

(10 × 1) (10)

2.5 2.5.1 Gemiddelde produk = $\frac{\text{Totale produk}}{\text{Insetvlak}}$✓

$= \frac{1\,350 \text{ kg/ha}}{60 \text{ kg/ha}}$✓✓

= 22,5✓ kg kanola/kg fosfaat✓ (5)

2.5.2 Marginale opbrengs = $\frac{\Delta\text{totale produk}}{\Delta\text{insetvlak}}$ ✓

$= \frac{(1\,350 - 910) \text{ kg/ha}}{(60 - 40) \text{ kg/ha}}$✓✓

$= \frac{440}{20}$✓

= 22✓ kg kanola/kg fosfaat✓ (6)

2.5.3
- Prys✓ van inset✓
- Prys✓ van uitset✓

(2 × 2) (4)

[50]

VRAAG 3: DIE BOERDERYBALANSSTAAT

3.1 3.1.1 Netto waarde✓✓
3.1.2 Insolvent✓ of bankrot✓
3.1.3 Roerende✓ bates✓
3.1.4 Finansiële✓ struktuur✓
3.1.5 Buitelandse✓ kapitaal✓

(5 × 2) (10)

3.2
- Om te dien as basis vir onderhandeling met verskaffers van leningskapitaal
- As hulp in wetenskaplike besluitneming (bestuur van die plaas) (2)

3.3 Waarde van huurgrond word in berekening gebruik✓ die totale buitelandse kapitaal.✓ (2)

3.4 3.4.1

Uitstaande rekening by NTK	✓3 000
Oortrokke rekening by ABSA	✓30 000
Totaal	✓R33 000

(3)

3.4.2

Balans van 5 jaar koopooreenkoms met Standard Bank✓	✓R80 000

(2)

3.4.3

Balans van verband by ABSA vir grond gekoop✓	✓R400 000

(2)

3.4.4 Huidige + mediumtermyn- + langtermynlaste✓
= R33 000 + R80 000 + R400 000✓
= R513 000✓ (3)

3.4.5 Totale bates – totale skuld✓
= R1 094 500 – R513 000✓
= R581 500✓ (3)

3.4.6 Totale laste = R1 094 500 (1)

3.4.7

Elektrisiteitsrekening vooruit betaal	✓6 000
Onkruiddoders in winkel	✓2 000
Veevoer gekoop maar nie gebruik nie	✓10 000
Positiewe bankbalans by Standard Bank	✓35 500
BTV verskuldig aan landbouer deur ontvanger van inkomste	✓20 000
Debiteure	✓6 000
Totaal	✓**R79 500**

(7)

3.4.8

Uitgestelde bonusbetalingsfonds✓	✓R25 000

(2)

3.4.9

Suikerrietplantasie op die grond vir tien jaar	✓20 000
Kantoortoerusting	✓25 000
Trekker	✓130 000
Totaal	✓**R175 000**

(4)

3.4.10

Krale en drade	✓50 000
Grond gekoop	✓750 000
Renovering van geboue	✓15 000
Totaal	✓**R815 000**

(4)

3.4.11 Totale bates = R1 094 500✓✓ (2)

3.4.12 Waarde van huurgrond = R500 000✓ (1)

3.4.13 = R815 000 + R500 000✓
= R1 594 500✓ (2)
[50]

VRAAG 4: DIE BOERDERY-INKOMSTESTAAT

4.1

• Skape verkoop, geld nie ontvang	✓130 000
• Ooie op krediet gekoop deur landbouer	✓-10 000
• Verkope van wol aan BKB	✓30 000
• Skaap geslag vir werkers	✓4 000
• Skaap geslag vir huishoudelike gebruik	✓2 500
• Waarde van skape aan einde van jaar	✓270 000
• Waarde van skape aan begin van jaar	✓-250 000
• Onverkoopte wolvoorraad aan einde van jaar	✓10 000
• Onverkoopte wolvoorraad aan begin van jaar	✓-30 000
	✓**156 500**

(10)

4.2

• Bale lusern verkoop	✓160 000
• Bale lusern aan skape gevoer	✓30 000
	✓✓**190 000**

(4)

4.3 GPV (skaap) + GPV (lusern) ✓
= 156 500✓ + 190 000✓
= ✓R346 500✓ (5)

4.4

• Lone van permanente werkers	✓48 000
• Skape geslag vir werkers	✓4 000
• Beskermende klere vir werkers	✓5 000
	✓✓R**57 000**

(5)

4.5

• Brandstofvoorraad aan begin van jaar	✓4 000
• Brandstofvoorraad aan einde van jaar	✓-2 000
• Brandstofaankope deur die jaar	✓12 000
	✓✓**14 000**

(5)

4.6

• Brandstofkoste	✓14 000	
• Veearts en medisyne	✓20 000	
• Depresiasie op verbeteringe en toerusting	✓32 000	
• Instandhouding van voertuie en implemente	✓35 000	
• Arbeidskoste	✓57 000	
• Koste van ander plaasuitgawes	✓9 000	
• Baal lusern aan skape gevoer	✓30 000	
• Elektrisiteit	✓50 000	
	✓✓**247 000**	(10)

4.7 NFI = Totale GPV✓ – Totale produksie, bemarking en adminkoste✓
= 346 500✓ – 247 000✓
= 99 500✓ (5)

4.8 FP = NFI – Buitelandse kapitaal (rente + huur vir grond betaal)✓
= 99 500✓ – (15 000✓ + 20 000)✓
= 99 500 – 35 000✓
= 64 500✓ (6)
[50]

TOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou